

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orationes Sex, Tres Fvnebres, Dogmaticæ Tres

Stapleton, Thomas

Antverpiæ, 1576

De Causa Grassantium Hæresium. Oratio in Licentiæ Theologicæ Comitij
habita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69636](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69636)

DE CAUSA GRAS- SANTIVM HÆRESVM.

✠ *Oratio in Licentia Theologica
Comitijs habita.*

Væ sunt (Auditores) in omni genere bonorū & malorum, siue animi, siue corporis, siue fortunæ, sælicitatis & infælicitatis humanæ partes. In bonis quidem altera pars in conquirendis, in conseruandis altera versatur. Similiter in malis prima sælicitas est, in ea nunquam incidisse; altera, vbi incideris, quàm celerrimè te inde expedire. Ex malis verò & bonis ea, quæ ad animū spectant, primo loco haberi, omniū sententia est. Inter animi porrò bona & mala præcipuū quoque illud esse, quod ad Religionē & Dei cultū attinet, nemo dubitat. In ipsa autē Religionis & diuini cultus ratione quū multa quoq; illa complectatur, fidē sanam primum locum obtinere, etiam extra controuersiam est. Siquidē *sine fide impossibile esse placere Deo, Ad Hebr. 11.*

G 2 nemo

nemo fidelis ignorat. Ergo in hoc toto genere summum bonū esse rectam fidem summum malum deprauatam, quam hæresim vocamus, pariter in confesso est.

Aliquid ergo ex hoc loco de more hodie dicturus, & ea dicere volens quæ cum aliqua publica omnium nostrū utilitate & fructu essent coniuncta, de ipsa Hæresi suprema quadam animi peste atque pernicie dicere institui. Non quidē ipsam definiens, aut eius vel turpitudinem describens, vel quæ eam consequuntur mala enumerans; sed duas illas circa hoc grande malum infelicitatis partes persequēs, primum de hoc tāto malo penitus à nobis auertēdo differā, quæ prima fælicitas est: posterius de eo, si fortè irruerit excutiendo, agam: hoc est, de illa ineunda ratione, qua inter medias hæreses tutus ab hæresi viuas, quæ altera fælicitas est. Vtrumque sanè ex occasione candidati huius nostri hominis Angli, qui inter medios hæreticos natus, institutus, edoctus, omnibusque & amicitia, & affinitatis, & fortunæ vinculis astrictus; quum prima illa fælicitate gaudere non potuit, Hæreses nesciisse, & in gente
hæretica

hæretica non vixisse, saltem secunda potius est, ab Hæreticis se sæliciter expediuisse. Verumque etiam huic loco & his Auditoribus necessarium. Quis enim nescit vulgare illud, tum tua res agitur, paries cum proximus ardet: nec importunū esse de incendio extinguendo providere, cum in proximo flamma depascit? Imò quis nō videt, sic in proximo illam grassari, ut non tam cervicibus nostris imminere, aut lateribus insidiari, quàm ipsisiam membris nobilissimi huius Belgij insidere, atq; in ipsis visceribus, alibi apertè, ubique clanculum grassari conspiciatur? Ut taceam ipsam hæresis naturam, quæ talis est, ut nullis se limitibus contineat, nullum grassandi finem faciat, donec totum compleat orbem: tum quia *indomita propagandi nominis libidine laborat*, ut notavit Augustinus, tum quia *sermo eorum tanquam cancer serpit*, ut docuit Apostolus. Hæc ergo omnia, si nihil esset aliud, tum de prima illa ratione, tum de altero hoc officio etiam apud Catholicos Auditores dicere ac differere, meritò moueant, urgeant, impellant. Quanquam sane ipsa

De utilitate
credēdi cap.

14.

2. ad Timo.

2.

illa ratio auertēdæ omnis hæresis talis est, vt si hæc ita se non haberent, satis per se sola doceat, de commercio & fuga Hæreticorum tempestiuè præmonendos esse Catholicos.

Agamus hoc ergo & dispiciamus, quæ sit illa ratio, qua omnis hæresis penitus auertatur, id est, qua fiat, vt nulla Hæresis præualeat, vt nullus seductor persuadeat, vt nullus Pseudopropheta aliquam sibi multitudinem conciliet. Vulgare est; sublata causa, tolli effectum. Quæramus ergo, quæ sit hæresis omnis causa, non dico inueniendæ & excogitandæ ex parte seductorum, sed propagandæ & dilatandæ ex parte populorum. Videamus quî factum sit, vt hæreses in orbe Christiano aut nunc præualeant, aut olim præuulerint. Illud enim fortè si sciatur, & eiusmodi sit quod studio & industria caueri possit, sciatur eadem opera, quid illud sit, quo præstito, nulla vnquam hæresis gentem aut populum obtinebit. Istud ergo Oratione hac nostra demōstrare conabimur. Vos diligenter quæso, quod facitis, attendite.

Multa

Multa fanè in medium afferri possent, in quibus grassantium Hæresum causam ponere probabiliter liceat: De quibus etiam singulis copiosè & grauitè disputare non esset difficile. Sed ne longè ab eam, & breuitati studeam, ipsam (ni fallor) huius mali radicem & causam intrinsecam, relictis alijs, quæ fomenta magis, quàm causæ sunt, aperiam. Nempe qui vniuscuiusque hæresis scatebras primamque originem penitus introspicit, aut radices curiosius perquirit, non aliam eius originem, fontem, primamque parentem esse videbit, quàm solam inobedientiam, contumaciam, superbiam. Nam, vt totius veræ Religionis fundamentum est obedientia, & illud quod Apostolus dicit *captiuare intellectū in obsequium Christi*: ita totius Hæresis initium est inobedientia, & vt Cyprianus non semel monuit, *non aliunde hæreses & schismata nata sunt, quàm quòd Sacerdotibus Dei vicem gerentibus ab vniuersa fraternitate non obtemperatur*. Hæc verò animi contumacia in vniuersa fraternitate, quando aut in quibus fratribus, id est, Christianis locum

G 4 habet

2. Cor. 10.

lib. 1. Epist.

3. & lib. 4.

epist. 9.

habet? Non sanè in quibusuis Christi nomen profitentibus, qui alioqui carnales & animales sunt. Hi enim habent spiritum Dei, licèt *ea qua sunt spiritus Dei, non percipiant*: quia vel ex ignoràtia rerum, vel ex carnis infirmitate in multis offendunt.

1. Cor. 2.
cap. vnico.
ad Tit. 3.

Sed ille præfractus animus qui Schisma gignit aut fouet, illi qui *seipsos segregant, sic animales sunt*, (teste Apostolo Iuda) *ut ne spiritum quidem habeant*: suo videlicet ipsorum iudicio subuersi, vt Apostolus ait. Hæc affectio nisi in summa quadam & penitus deplorata impietate non consistit. Nemo enim repentè fit turpissimus, neque ad singularem illam arrogantiam & tumorem, quæ Hæresim vel gignit & in orbem producit, vel productam alit fouetque, nisi certis impietatis gradibus peruenitur. Restat ergo, vt illic dominetur hæresis, vbi regnat impietas, vbi flagitiosè viuitur, vbi completa est malitia. Idque non tam in ijs qui docent impia (quanquam & in ijs quoque) quàm in ijs qui audiunt, & docentibus aurem præbent. Quæ sanè omnia si argumentis & exemplis copiosè demonstrare vellem,

nimum

nimum fortasse prolixus essem. Sed dicam breuiter.

Saluator in Euangelio cum de futuris hæresibus dixisset, *multi Pseudo-prophetae* Matth. 24. *surgent & seducent multos:* formidandam illam prophetiam, vt loquitur S. Basilius, Epist. 77. addit, *& quoniam abundabit iniquitas, refrigerescet charitas multorum,* quasi causam subiiciens future seductionis. Nam (quod obseruatione dignum est) per omnes sanè ætates à nato Christo seductores fuerunt, sed non semper seduxerunt multos: non semper præualuit seductio, quia non semper abundauit iniquitas. Id exemplis ostendam vno aut altero. Hæreses omnes certè præcipuè vel contra Christum Ecclesiæ Caput, vel contra Ecclesiam quod est corpus Christi, aliæ tectius, aliæ apertius, dimicarunt. Sed fuerunt in vtroque genere primum quidem quasi velitationes quædam, postea autem iusta certamina, completâ iam hominum malitia. Nam grauissima & teterrima illa contra Christi Saluatoris diuinitatem, hæresis vulgò Ariana dicta, ab Ario quidem coepit, quo tempore maximè grassabatur,

G 5 & vno

& vno quasi impetu per vniuersum orbem peruagata est. Non tamen ab ipso Ario primam suam originem traxit, sed longo ante tempore sub Zepheryno, Papa, Artemon quidam hæreticus eius fundamenta iaciebat, vt scribit Athanasius in Epist. de Synodis Arimini & Seleutiæ, & commemorat Eusebius in historia Ecclesiastica. Eidem quoque hæresi ante Arium Carpocrates, Cerinthus, Ebion, Paulus Samosatenus incrementa dederunt. Hi enim omnes Christum creaturam & tantummodo hominem esse docuerunt, vt memoriæ prodiderunt Epiphanius, Philaster, Augustinus, Theodoretus & alij omnes qui de Hæresibus scribunt. At præualere hæc execrabilis heresis non potuit vsq; ad Arium, non aliam sanè ob causam, quàm quòd ante Arij ætatem in perpetuo ferè persecutionum exercitio probati & expurgati fideles, pietati (vt fit) & diuino cultui magis sedulò inuigilabant, seseq; quasi ad presentem pro Christo mortem oppetendam comparabant. Certè Christianos homines quum mundus odio haberet, ad

Athanasius.

Eusebius li.
5. Cap. 27.

ret, ad Christi fidem, nisi qui mundum contemneret, nemo ferè accedebat. Aut si mundi amore imbutus accederet, non difficulter illum deponebat, iuxta illud Cypriani argumentum. *Cum mundus oderit*

Christianum, quid amas eum qui te odit? Red- Serm. 4. de
Mortalita-
te.

ditam autem Ecclesijs pace, id est, summa securitate & otio, frēna libidini ac cupiditati laxabant Christiani vt cæteri homines. Refriguit charitas, abundauit iniquitas: & (vt Cyprianus de interuallis tātūm quasiq; breuibus inducijs pacis ecclesiastice suo tempore datis conqueritur) *tra-*

ditam nobis diuinitus disciplinam pax longa Serm. 5. de
Lapsis.
corrupt, donec iacentem fidem, & penè dix-
erim dormientem, censura caelestis erexit.

Studebant, inquit, augendo patrimonio singuli, & obliti quid credentes aut sub Apostolis antè fecissent, aut semper facere deberent, insatiabili cupiditatis ardore ampliandis facultatibus incubabant. Non in sacerdotibus religio deuota, non in ministris fides integra, non in operibus misericordia, non in moribus disciplina. Hæc ille, multaq; ibi alia in eam sententiam.

Multò autem magis, longeq; licētius,
quo

quo tempore Arius suam hæresim propagare cœpit, libidini & voluptati laxatæ passim habenæ sunt, quantò securior pax, & tranquillitas certior data Ecclesijs fuit, regnante Imperatore Constântino nō minus christianissimo quàm potentissimo. Facta enim tum illa est quam S. Antonius Heremita in reuelatione biênio antè præuiderat (vt in eius vita scribit indubitatus Author Athanasius) *calcitrantium mulorum indisciplinatio, altaria calcibus demolientium, & in ecclesijs sacra omnia proculcantium.* Illa sanè calcitratio (ait Athanasius) Ariatorum impietas fuit, quam in figura prædixit Moyses. *Impinguati, incrassati, dilatati, recalcitrauerunt.* Nam omnis generis impietatem in vulgo Christianorum, maximè ipsorum præsulum, per totum Orientem obtinuisse tum temporis, grauissimè conqueruntur Sancti patres, Athanasius in illa S. Antonij vita, & in Epist. ad solitariam vitam agentes, & Nazanzenus in Apologético; historia quoq; ecclesiastica passim commemorat, vbi flagitia Ariatorum & immanitates leguntur, penè incredibiles. In qua profligata Christianorum hominum

In vita S.
Antonij.

Deuter. 31.

Athanas. in
epist. ad solit.
vitam agentes.
& in Apologia
ad Constânt.

minum impietate, cum perpetua videli-
 cet ecclesiæ pace crescente otio, & refri-
 gescente charitate, aliæ mox cōtra Chri-
 sti personam immanes hæreses Nestoria-
 norum, Entychetarum & Monothelita-
 rum exortæ sunt, & per multas gentes in-
 valuerunt: sicuti & generalia ex toto or-
 be Concilia cōtra illas coacta satis loquū-
 tur, & præterea post illa Cōcilia tum Ze-
 nonis ἐν ᾧ ἴκον edictum, tum Epistolæ illæ
 illustriū virorum pro Chalcedon. Conci-
 lio, quas ἐγκύχλιον vocat Cassiodorus aper-
 tē legentibus demonstrant. Nec dissimile
 omnium flagitiorum pelagus in populo
 Africano inūdasse, quum eam Ariana hæ-
 resis potestate Vandolica armata extremis
 modis affligeret, rectē quidē Victor, et Pos-
 sidonius in vita Augustini insinuant, co-
 piosè autem & prolixè narrat Saluianus
 Episcopus Massiliensis. Adeò sanè vt quā-
 uis illa Arianorū rabies fuerit lōgè trucu-
 lentissima, tamen si vera narrat Saluianus,
 minora passi fuerint quàm commeriti nec
 flagitijs flagella respōderint. At antiquio-
 ra ista, magis fortasse obscura sunt, maxi-
 mē cū ita breuiter notantur potius quàm
 osten-

Nazærenis
 in Apolog-
 tico.

Institutio-
 nis diuina-
 rum lect.

lib. 1. cap. 11.

Tom. 2.
 Concil.

Lib. 3. hist.
 de persecu-
 tione Van-
 dalica.

Saluianus
 de Providē-
 tia li. 7. et 8.

ostenduntur. Aliud exemplum subiiciam magis evidens & illustre.

Cōtra Christi corpus quod est Ecclesia, variæ olim hereses extiterūt, ex quibus tamē aliæ apertius illā impugnarunt, vt Donatistæ, qui palā profiteri non verebātur, *perŷŷe de toto orbe Ecclesiā, & in sola Africa remansisse*, quam etiā Montanistarū apertam vocē fuisse cōmemorat August. cont. Faustum. Aliæ tectius sanè & maiori fuco ipsam tamē & ipsius iugulū petebāt. Qui enim Ecclesiæ Dei in remittēdis peccatis potestātē, vt Nouatiani, ac post eos Luciferiani, eleuabāt: qui Ecclesiæ ritus, leges, dogmata vellicabāt, vt Acrius orationem pro defunctis & stāta ieiunia; Iouinianus, votū virginitatis, Vigilati^o, cultū Reliquiarū atque sanctorū; Iconomachi, imaginū cultū; Berēgarius, veritatē Corp. Domini in Vē. Eucharistia; deinde V valdēses, Albigēses, Petrus Abalhardus, Almaricus, Hériciani, ac postremò ipse V vicleff & Ioan. Huss. qui omnes Rom. Pont. autoritatē, Sanctorū inuocationē, Peregrinationum, ieiuniorū, votorū, cælibatus, sanctissimas leges reprēhendebant, hi inquā, omnes & alij illis

August. de
vinitate Ec-
clesiæ cap.
12.

Lib. 32. cap.
17.

alij illis similes per varias ætates exorti,
 corpus Christi, quod est Ecclesia, impu-
 gnabant. Sed erāt hi omnes velitationes
 tantum quædā & præludia diaboli, quibus
 Christianum orbē tantisper exercebat, &
 ad immanē istā, quā hodie cernimus, Apo-
 stasiā potius, quā hæresim, paulatim ma-
 nūducebat. Nā præter Nouatianos & Ico-
 nomachos, quorū illi à Cypriani ætate vs-
 que ad Theodosij secundi Imperiū annis
 200. plus minus, longa successione perdu-
 rarūt, sed paucis tantum in locis: hi latissi-
 mē quidem per totū Oriētem propagati
 sunt, sed post vnū aut alterū seculū extin-
 cti sunt: reliquę illę omnes citatæ Hæreses
 & sectatores pauciss.^{os} habere, & nusquā
 diu subsistere potuerūt. Nā Acrius *fugatus*
ab omnibus Ecclesijs, vicis, ac ciuitatibus, vt Heres. 75.
scribit Epiphanius, in siluis cū suis latitabat. Ad quod-
Vigilātius exiguā solā Gallię partē seduce- multidem.
re potuit, statim à Hieron. profligatus. Io- Her. 82.
uiniani hæresis citò, ait August. oppressa &
extincta est, nec vsq. ad deceptionē aliquorū sa-
cerdotū potuit peruenire. Berégari^o nec secta-
tores habuit, nec mori in sua sentētia vo-
luit. Albigēses circa solū Tolosę comitatū
in Gal-

Heres. 75.
Ad quod-
multidem.
Her. 82.

in Gallia, sicuti & Vvaldenses circa solum Lugdunum, Abailhardus in sola etiã Gallia sua dogmata propagare potuerunt. Latius paulò serpsit Vvicleffi furor, sed in Anglia statim industria Henrici 5. Anglorum Regis nobilissimi sopitus est, in sola Bohemia inualuit.

Quæ autem huius rei causa est, quòd eadem hæreses, quæ nunc quidem totum Christianum orbem peruagarunt, & ingentes populorum multitudines in suam insaniam pertraxerūt, olim & in tam paucis locis restrictæ, & tam citò extinctæ fuerunt? Certè non minus olim argumentis veteres illi heretici egerunt, quàm hodie nostri. Eadem sunt apud Epiphaniū Aërii argumenta contra orationem pro defunctis & stata Ecclesiæ ieiunia, eadem apud Hieron. contra reliquiarum cultum Vigilantijs commata; Eadem apud eundē Hieron. & August. in lib de sancta Virginitate, Iouiniani contra virginitatis meritum obiecta, quibus hodie heretici vtuntur: eadem Berengarij fraus & impietas, quæ hodie Zvinglij: nec alia Vvaldensium, Albigensium ac ipsius Vvicleffi arma & tela sunt con-

sint cōtra Rom. Eccl. eiusque potestatem,
 leges, ceremonias ac ritus (sicuti apud D.
 Bern. Thom. V valdensē, Petrum Clu-
 niacēsem, Lanfrancum & alios videre est)
 cum ijs quibus hodie Lutherani, Caluini-
 stę cęteraque huius ætatis portenta vtun-
 tur. Eadē quoque à Catholicis hodie Do-
 ctoribus & Scriptoribus sedulitate, erudi-
 tione, constantia ipsis hæreticis respōsum
 est, quibus olim veteribus, ne dicam ma-
 iori. Siquidem & ipsorum veterū Docto-
 rum argumentis & armis pugnatum est,
 & aliorum inuentis multa sunt addita.
 Quod tam immensa varietas Scriptorum
 hodie Catholicorum de rebus cōtrouer-
 sis locupletissimè testatur. Cur ergo per-
 suasit Lutherus, præualuit Calvinus, & de-
 risus est Vigilantius, explosus Iouinianus,
 contemptus Aërius, repressi, sopiti, extin-
 cti cæteri omnes? Quæ tanti discriminis
 tantæque rerū discrepantiæ causa esse po-
 test? An Christus olim Ecclesiæ suæ ad-
 fuit, nunc deest? At disertè promisit, se af-
 futurum illi *omnibus diebus vsque ad cōsum-* Matth. vii
mationem seculi. An quia Pastores fortasse
 officium non fecerunt, oues necessariò er-
 rarunt?

H rarunt?

rarūt? At clamat Apostol^o, *dedisse Christū*
Paſtores, Doctores & cæt. nō frustra, sed ad
cōsummationē Sanctorū, ad ædificationē Corpo
ris Christi; nō ad certas ætates & momēta
temporū, sed donec occurrām^o ōnes in unita
te fidei & c. An docuerūt forſaſſe quę recta
 sūt, sed ob improbā & flagitiosā ipsorū vi
 tā, minus illis creditū, min^o obtēperatū est?
 At disertē præmonuit Saluator: *Quę di*
cūt, facite: quę autē faciūt, nolite facere. Et rur
 sū, *Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me*
spernit. Quę ergo rādē causa est, q̄ ātea actis
 seculis exierūt Antichristi multi, surrexe
 runt Pseudoprophete, fuerunt seductores
 quos iā cōmemorauim^o: sed quod Christ^o
 adiūxit, *et seducēt multos*, nūc demū hac no
 ſtra etate factū est, antea factū nō est? Nō
 est inquā, antē tā vbertim & copioſē factū
 nec ita peruagatū malū. Quid alias causas
 quęrim^o, quid moras nectimus & declina
 mus cor noſtrū in verba malitiæ, ad excu
 ſādas excuſationes in peccatis? Nō alia cau
 ſa quęrēda est, quā quę a Salvatore subiec
 ta est. *Quoniā abūdauit iniquitas, et refriges*
cet charitas multorū. Nō alia quā quę in
 veteri populo persecutionū & vastationū,
 quas

Quas à gentibus pertulerunt, causa fuit. In
 his enim omnibus clamarūt Prophete: *Iniquitates vestrae diuiserunt inter vos & Deū* Esai. 59.
vestrum: & peccata vestra absconderunt faciē
eius à vobis ne exaudiret. Et illę persecutio
 nes typus erant hæresum noui Testamēti.
 Nostri enim Idumęi, Philistęi, Assyrij, qui
ad alienos Deos nos vocāt quos non coluerunt Deuter. 31.
 Patres nostri, sunt hæretici. Propterea hęc
 etiam propagandę olim hæresis causam A-
 postolus apertissimē pronunciauit. *In no-* 2. Timo. 3.
uissimis, inquit, diebus instabunt tempora pe-
riculosa, et erunt homines seipso amantes, cu-
pidi, elati, superbi, blasphami, parentibus non o-
bedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine
pace, criminatores, incontinentes, immites, si-
ne benignitate, proditores, proterui, tumidi, cæ-
ci, voluptatū magis amatores quàm Dei, habē-
tes speciē quidē pietatis, virtutē autē ei⁹ abne-
gātes, & hos deuota. Hi enim resistūt veritati,
 homines corrupti mēte, reprobi circa fidē. Hęc
 Apostolus. Satis clarē ostēdit, quales ho-
 mines futuri essent qui resisterēt veritati,
 & qualia tunc tempora. Quòd ergo præ-
 ualeat hæresis, siue contra Christum, si-
 ue contra Ecclesiam: siue contra caput,

sive cōtra corpus, non alia causa est, quā
quòd in toto fidelium populo abūdat ini-
quitas, refrigescit charitas, consensere iura
peccatis, & cœpit esse licitum quod pub-
licū est. Inter adulteros erubescit castus,
& in turba vitiorum locum habere virtus
non potest.

Quanquam in hac etiam vitiorum fæ-
da colluue discrimen quoddam observa-
re licet Nam in illis hæresibus quæ Chri-
stum Dominum & Caput petebant, quia
ad intellectum magis & ingenium, quā
ad vitæ morumque rationem illæ pertine-
bant, erantque quæstiones arduæ arte &
studio investigandæ, stabat à parte Sacer-
dotum & Pontificum potius hæc impie-
tas, quā à parte populi. Illorū enim con-
tentione, inuidia, & superbia factum est,
vt hæreses illæ contra Christi personam
prævalerent, spectantibus potius, quā
approbantibus populis, suosque magis E-
piscopos sequētib, quā doctrinas illas
nouas sanæ & orthodoxæ veteri fidei sua
sponte & electione præferentibus. Quas
enim ipsi quæstionum lites non capiebāt,
propter ipsos assertores, & cū ipsis, defen-
debant.

debant. At verò quæ contra Ecclesiæ potestatem, leges, dogmata, exortæ hæreses sunt, quia ad vitam & mores immediatius spectabant, & quandam in tota cultus ratione libertatem seu licentiam potius inuehebant; ut illæ prævalerent, stabat à parte populi & ipsius vulgi hæc tota ferè impietas. Et ex Episcopis ipsis ac Ecclesiæ Pastoribus paucos sectatores habuerunt, à priuatis potius, & aut laicis, aut in nulla Ecclesiastica dignitate constitutis hominibus promulgatæ. Quod in nostri tēporis hæresibus manifestissimum est. Sunt enim popularia ferè omnia, mollia, dissoluta, & carni placētia, quæ hæc nostri tēporis in orbem inuexit hæresis. Nullis orationum, ieiuniorum, vigiliarū legibus astringi: nullis Sacramentorū, ceremoniarū, obseruationū finibus cōtineri: nullā pro peccatis penitentiā subire: in bonis operibus nullā salutis partē ponere: in sola fide seu fiducia potius ac præsumptione superba vniuersam salutem collocare. Ipsam verò veri nominis fidē tam liberā & laxam statuere, ut nullis Conciliorū, Pontificū, Patrum, temporū, locorū aut totius Ecclesiæ

*Hodierna
hæresis ge-
nita.*

H 3

Decretis,

Decretis, placitis, sententijs, præiudicijs, v-
 su, aut consuetudine, aut teneri, aut insti-
 tuti, aut dirigi se patiat: sed soli Verbo
 scripto innitatur: & hoc ipsum Verbum
 scriptum pro canonico & legitimo verbo
 Dei probent ac recipiant quod velint:
 probatum deniq; ac receptum exponant
 vt velint. Quæ sunt popularia, mollia &
 placentia, si hæc non sunt? Et putabimus,
 vt hæc tam placentia & popularia passim
 ita obtinerent, totq; sectatores reperi-
 rent, aliam causam subesse potuisse, quàm
 ipsius populi corruptelam ad omne sce-
 lus proiectam, & totius iniquitatis abun-
 dantiam?

Sed ab hac nostra oculos tantisper a-
 uertamus, & ipsius hæresis naturam in v-
 niuersum inspiciamus. Nam de ea agi cæ-
 ptū est, vnde in hanc nostri temporis pau-
 latim se deflexit oratio. Dico igitur, om-
 nis hæresis hunc genium quædam esse, vt
 non nisi in profligata & conclamata ho-
 minum impietate præualere, aut totas
 gentes diutius obtinere vnquam possit.
 Moyses ille de futuris Pseudoprophetis
 populum moniturus, *si surrexerit, inquit,*

in me-

in medio tui propheta, & dixerit tibi, ea- Deuterō. 13.
mus, & sequamur Deos alienos quos igno-
ras, & seruiamus eis, non audies verba il-
lius: quia tentat vos Dominus, ut palam fi-
at utrum diligatis eum ex toto corde ve-
stro an non. Videmus hinc manifestissime
ideo permittos à Deo falsos prophetas,
ut tentaret Dominus an toto corde e-
um sui diligerent. Quod quidem si fie-
ret, si habitante Christo in coraibus eorum Ephes. 3.
per fidem, in charitate radicati & fundati
(ut Apostolus loquitur) ab omni impie-
tate immunes essent, surdo caneret Pseu-
dopropheta ille. Contrà si in homines
impuræ vitæ Pseudopropheta incideret,
nulla negotio in sua retia pertraheret.
Ne verò in nostris noui Testamenti Pseu-
dopphetis hoc locum non habere exti- 2. Petr. 2.
stimes, præter id quod Apostolus Petrus
futurum dicit, ut quemadmodum erāt Pseu-
dopropheta in populo, sic & in nobis erunt,
& quòd passim in Euangelio Pseudopro- Matth. 7.
phetarum nomine hæretici notantur, di-
sertis verbis Apostolus Paulus prædixit,
idcirco oportere hereses esse, ut qui proba-
ri sunt in nobis, manifesti fiant: hoc est, 1. Cor. 13.

H 4 vt pa

ut palam innotescat, qui verè ad corpus
 Christi pertinebant, qui & nomine & re
 Christiani essent. Et propterea de ijs qui
 per Schismata exeunt, ait Ioan. *Non erant*
 1. Ioan. 2. *ex nobis. Nam si fuissent ex nobis, perman-*
sisset utique nobiscum. Si viua & electa
 2. ad Tim. 2 *membra essent, habentes signaculum*
hoc, recedat ab iniquitate omnis qui inuo-
cat nomen Domini: omnes Hereticorum
 voces tanquam Sirenum cantus surdis au-
 ribus præternavigassent. Ex qua Apostoli-
 ca doctrina edoctus S. August. grauitè &
 verissimè scripsit, *ex his hominibus hereti-*
 De vera re- *cos fieri, qui si in Ecclesia permansissent, ni-*
 ligione cap. *hilominus errarent, id est, per sceleratam*
 8. *vitam perirent. In quam etiam senten-*
 tiam eleganter Cyprianus, *Nemo, inquit,*
æstimet bonos posse de Ecclesia decedere. Tri-
 Lib. de uni- *ticum non rapit ventus, nec arborem solida*
 tate ecclesie. *radice fundatam procella subuertit. Inanes*
palea tempestate iactantur, inualida arbores
turbinis incurfione euertuntur. Nempe ve-
 ri nominis Christianus, *qui audit verba*
 Matth. 7. *Dei & facit ea assimilatur in Euangelio ei*
qui ædificat super petram qui Christus est,
in eo solo spem ponens, ei soli adhærere
 pro

pro summo bono habens. Hunc tempestas non concutit; hic nullo nouę doctrine vento rapitur. Hic vocem alienorum non audit. Ideoque Saluator, vbi monuisset attendere à falsis prophetis, statim hęc parabolam subiecit. *Qui verò audit verba Dei, & non facit, hic adificat domum suam, id est, fidem suã super arenam, id est, lubrica & caduca huius mundi, conformans se huic seculo nequam & viuens ex prudentia carnis quę legi Dei subiecta non est.* Et omnis huiusmodi, quum descendit pluuia, & flauerunt venti, quum tentat Pseudopropheta & nouę doctrine ventus ispirat, cecidit domus eius & facta est ruina eius magna. Horum ergo hominum multitudo quo maior est, quo grandior palearum numerus, eò proficiunt seductores magis, eò grauius propagatur Hæresis.

Hanc fanè ob causam Spiritus Sanctus in diuinis scripturis non tam Pastorum & Sacerdotum vel improbitati, vel inscitie, quàm ipsius populi cupiditati, seu morũ, seu fidei in Ecclesia Dei corruptelam vitio vertit. Hinc Ieremias quum dixisset, *Propheta prophetabunt mendacium, quod ad*

H 5 ipsos

Jerem. 5.

ipsum seductores seu Archihæreticos pertinet, addit: & Sacerdotes applaudebant manibus suis, id est, inuenerunt Doctrinæ suæ præcones; sed & præterea adiunxit, & populus meus dilexit talia, quasi dicens: nisi primis seductoribus alij scelerum ministri accessissent, nisi populus dilexisset talia, illa utique mendacia minimè præualuissent.

Esai. 30.

Quid quod Esaias vniuersam huiusmodi malorum causam soli populo tribuere videtur? Populus, inquit, ad iracundiam prouocans est, & filij mēdaces, filij nolētes audire legē Dei, qui dicūt vidētibus nolite videre, & aspiciētibus nolite aspicere nobis ea quæ recta sunt. Loquimini nobis placētia, videte nobis errores. Nec dissimiliter Apostolus Paulus.

2. Timo. 4.

Erit, inquit, tēpus quum sanam doctrinam nō sustinebūt, sed ad sua desideria coaceruabūt sibi magistros, prurientes auribus, & à veritate quidē auditū auertēt, ad fabulas autē conuertētur.

Esai. 1.

Planè cū Propheta Apostolus hoc docet, prurimum aurium in populo, & cupiditatē errorū, ipsis erroribus viā strauisse; imò ut illi præualerēt in tota causa fuisse. Fit enim ut propter peccata populi dētur pueri principes eorū, & effeminati dominantur eorum. Quod

Esaias

Esaias prædixit. Vel vt Oseas cap. 1. ex-^{Osee 1.}
 pressius monuit, *Erit sicut populus, sic sa-*
cerdos, vt propter populi præcedentia fla-
 gitia, impius post præficiatur sacerdos,
 quasi dignum patella operculum, vel po-
 tius aptum flagitijs flagellum. Sed ad iudi-
 cium Dei illud, non ad hæresis naturam
 spectare dixeris. Fateor id quidem, eò ta-
 men spectat (quod ad rem præsentem satis
 est,) vt hæresis incrementum à populi vi-
 tio ortum cepisse ostendat. Quod quidē in
 re vt Dei iudicia occulta & mirabilia, iu-
 stissima tamen sæpe exercētur, proximam
 tamen factæ seductionis causam ab ipso
 populo, qui seductoribus aurem præbere
 voluit, profectam fuisse negari non po-
 test. Quod sapienter Augustinus contra
 Donat. olim notauit. *Sic fiunt, ait, hæreses*
& Schismata, quum dicit plebs carnalis que
in charitate Dei fundata non est, Ibo post ama-
tores meos, cum quibus utiq; siue per fidei cor-
ruptionem, siue per elationē superbiæ turpiter
fornicatur. Nisi enim seductores isti a plebibus
seductis vicissim seducerentur, quū eis creditur,
& tales honores deferuntur, vt per eos ha-
beant potestatem talia dicendi, & sibi talia
vendi.

De bapt. cō-
 tra Donat.
 lib. 3. cap. 19

vendicandi, ut error eorum veritas appelle-
 tur, & scelus eorū iustitia putetur propter sa-
 cramenta et scripturas quas tenēt ad speciem,
 non ad salutem: nunquam profectō ipsi seducto-
 res hac sibi tanta ac talia arrogarent. Hæc
 Augustinus ipsum reuera totius hæresis
 fontē digito demonstrans & graphicè de-
 pingēs. Etenim quā aliam vniuersę huius,
 quam cernimus in Germania, Gallia, An-
 glia, multisq; alijs in locis cuiusdā quasi de-
 solationis & Apostasię potius quàm herē-
 sis causam hodie extitisse arbitramur, nisi
 quòd ad voces leuissimorū hominū & im-
 purissimorū nouas doctrinas afferentium,
 statim sequutus est applausus populi, sta-
 tim captiui abducti sunt, non solum mulier-
 culæ, sed & viri onerati peccatis, qui ducun-
 tur varijs desiderijs. Nempe populus dilexit
 talia, populum delectabat, contra Clerum
 & Eccesiæ Principes aut audire, aut dice-
 re aliquid noui, pruriebat auribus populus,
 dicentes in cordibus suis, loquimini nobis pla-
 centia. Nisi enim populum ipsum nō tam
 obsequentem, quàm ad huiusmodi anhe-
 lantem, nec tam improbos duces sequen-
 tem, quàm ipsos ad se duces pellicientem
 ac pro-

2. Timo. 3.

2. Timo. 4.

ac prouocantem, & istam quam vocant euangelicam libertatem vltro appetentē, ac auidissimè sitientem, seductores isti inuenissent, vt inuicem etiam ipsi ab hoc applausu populi seducerentur, iam olim cū suis antecessoribus Louiniano, Berēgario, VVicleffo & alijs hæc hodie hæresis damnata ac sepulta iacuisset, nec tam nobiles in Ecclesia dei strages edidisset.

Quæ quidē omnia ne vel ex stomacho, vel leui aliqua cōiectura dicere videar; ecce afferam in medium primū illum horū tēporum Seductorē, ac totius huius factionis Ducē, Schismatis Antesignanum, Hæresis authorem, damnatæ memoriæ Mart. Lutherū, hoc ipsum, quod dico, sua sponte asserentem, vt habeatis confitentē reum. Etenim commemorans ipse in præfatione priore operibus suis præfixa, quasiq; historiam texens initij & progressus doctrine suæ, & successus in ea (vt ait) diuinitus dati, primū *casu se, non voluntate aut studio, in has controuersias incidisse, Deum testans asserit.* Deinde *suspensis, inquit, animis expectabant omnes euentum tantæ rei, quam nullus ante me nec Episcopus, nec Theologus*

Lutherus in
Præfat. prio
re operum
VVittenbor
ge excus.
an. 1558.

logus ausus esset attingere. Fovebat autem me-
 ritumq; aura ista popularis, quod inuisa iam es-
 sent omnibus artes & Romanationes illa qui-
 bus totum orbē impleuerāt. Hęc ille ibi: Rur-
 sum in altera præfatione: *Vnus*, inquit, *eram*
per imprudentiā in istā causam lapsus, quū nō læ-
ceret referre pedē. Sed hūc multi boni viri meas
propositiones extollebāt. Hinc scilicet illæ la-
chrymę, hęc totius fundi nostri calamitas,
nouatori Lutherō tā facilē aures præbuisse:
Rom. Ecclesię insectatori propter cecū &
præiudicatū eius Ecclesię odiū, statim ap-
plaudisse, & Io Pæā, cecinisse. Sed quī tan-
dē hoc factum est, vt Lutheri propositio-
nes hominibus tū placeerēt? Causam reddit
ipse Lutherus. Inuisa, inquit, iā erāt omni-
bus artes & Romanationes illa. Hoc est dice-
re. Corruptę iam erant hominū mētes cę-
co & præpostero odio, Rom. Curię, non
distinguerē valentium, inter abusus & in-
ter rectum rerum optimarum vsum: inter
auariciam & scelera priuatorum hominū,
& inter publica & necessaria Reip. mune-
ra: deniq; inter vitā & mores hominum,
& inter doctrinā & voces Pastorum. Po-
stremò, iam antequam Lutherus loquere-
 tur, erant

rur, erāt homines Lutherani. i. hostes Ec-
 clesiæ Dei. Iā enim exaruerat & refriguerat
 charitas, *in qua radicati & fundati esse* Ephes. 3.
 debebāt: illa, in quā, charitas, quæ *nō deseri* August.
frumēta propter paleas: illa charitas, propter serm. 18. de
quā alter alterius onera portare iubemur: illa verbis Do-
charitas, quā nō habet nisi qui diligit Ecclesia mini.
unitatem; illa deniq; charitas seu amor & Gal. 6.
reuerentia Pastoribus debita, de qua dicit August. de
Saluator, quæ dicūt facite, quæ autē faciūt, no- bapt. contr.
lite facere. Hæc sola charitas, quæ sola facit Donat. lib.
discrimē inter filios Dei, & filios Diaboli, quia 3. cap. 16.
in multorū cordibus tunc nō fuit, inuenit Matth. 23.
 quibus persuaderet Lutherus. Hæc eadem
 in quibus hodiè non est, inueniet si quādo
 loqui liceat, & hic, & quouis alio in loco,
 quibus nullo negotio persuadeat Luthe-
 ranus quispiā, aut alius seductor quiuis, etsi
 alioqui homo is sit siue indoctissimus, siue
 impurissim^{us}. Nec enim huiusmodi homi-
 nes aliud faciūt, quàm arefactis iā lignis pa-
 leis, & stipulis ignē admouere. Follibus &
 stibellis nō est op^{us}. Sine impetu, sine impul-
 su accenditur hæresis, vbi semel refriguit
 charitas: vbi super fundamētum non aurū
 & argentū bonorū operū, sed fæx, ligna,
 & stipu-

& stipulæ operum carnis superextruuntur;
Imò absq; apposito extrinsecus igne, absque
seductoris opera, huiusmodi paleæ
sepenumero ex semetipsis concipiunt flā-
mam, excitant discordiarum incēdia, recedunt
è grege, Pastorem deserunt, schismata faciunt.
Quot hodie homines absque seductoris alicuius
opera, nec audito aliquo pseudoprædicante,
nec lectis Protestantum libris, nec Principum metu
impulsi, sed contrà à Catholicis Pastoribus
diligenter instituti, ex fama tantum Evangelicę
huius libertatis illecti & attracti, ex solo odio
Ecclesię Dei incitati & impulsii, sub Catholico
Principe fæliciter agentes, exierunt tamen,
& Schismati hodierno sese adiunxerūt? Quod
nisi domestica huius Belgij exempla nimis aperte
& luculenter oculis nostris subijcerent, esset
fortasse aliquot exemplis demonstrandū.
Non ergo vel ex ipsius nouæ huius doctrinæ
aliqua probabilitate, vel ex ipsorum pseudoprædicarum
aut eruditione aliqua singulari, aut sanctitatis
specie (quę duo simplicioribus aut infirmioribus
facile imponunt) sed ex sola ista carnalium hodie

die

die hominum & palarum ac stipularum
multitudine ingenti, ex completa homi-
num malitia factum est, vt tot hodie gen-
tes hæresis ista carnalis peruagata sit.

Quod si cui adhuc minus probabile vi-
detur, respiciat ille mihi tãtis per proximas
Maiorum nostrorum ætates: reuoluat Ec-
clesiæ historiam ab annis ducētis, trecen-
tis, quadringentis. Meminerit grauissimas
Germanorum, Gallorum, Anglorum &
aliarum gentium querelas contra Rom.
Curia (vt illi dicebãt) auaritiam, ambitio-
nem, tyrannidem. Legat acerbissimas Im-
peratorum quorundã offensiones contra
sui temporis Romanos Pontifices Fride-
rici Barbarossæ, & Henrici 2. Anglorum
Regis contra Alexandrum 3. Henrici 4.
contra Gregorium 7. Hildebrandum di-
ctum, Henrici 5. contra Pascalem 2. Phi-
lippi contra Innocentium 3. Ludouici 5.
Bauari contra Ioannem 22. & Philippi
Pulchri Gall. Regis contra Bonifacium 8.
Ioãnis Anglorum Regis contra Innocen-
tiũ 3. Videat deinde scriptas à viris doctis
his de rebus querimonias graues, acerbis,
amarulãtas pro Imperatorum iure (vt illi

*Naclerus.**Sabellicus.**Abbas Vr-**spergensis.**Pantaleõ in**Chronica.*I *assere.*

In volum o-
perum de Iu-
risdict. Im-
periali &c.
Basil. an. 66.

afferebāt) contra Romanos Pontifices, ve
Leodiensis Ecclesię prolixā epistolā con-
tra Paschalem 2. Venerici Vercellēsis E-
piscopi contra Gregoriū 7. pro Hērico 4.
Dantis Aligerij de Monarchia libros tres,
Marsilij Patavini Defensoriū pacis, aliāq;
permulta Guilielmi Occā scholastici, Ni-
colai Cusani Cardinalis, Ioan. de Parrhi-
sij Doct. Theologi, scripta in lucē edita.
In quibus omnibus cōtra Rom. Curie vi-
tia, abusus & tyrannidem (vt illi loquūtur)
magna & mali exēpli libertate disputatur.
Nec tamē isti vel Imperatores, vel Scrip-
tores alioqui Catholici à Rom. Ecclesiæ
vnitate sibi propterea recedendum, aut
Schisma faciendū putaruūt: multò minus
Blasphemias hæreses in odiū eius Eccle-
siæ (quod Lutherus fecit, vt ipsemet seip-
sum prodit in epistola ad Argentoraten-
ses) inducēdas existimarūt. Imò (quod ad-
huc multò magis admirandū venit) eodē
hoc tempore quo tā graues essent contra
Rom. Ecclesiā, populorū & principū offē-
siones, nō deerāt seductores aperti qui idē
docerēt quod postea Lutherus, nec tamē
illis fides vel à populis, vel à Principibus
habita

habita est. Quū totū Imperiū in armis esset propter Philippū Imperatorē, quē cōtra Othonē 4 ab Innocent. 3. cōfirmatum Principes Electores laici elegerāt, Almaric^o suas hēreses tāto tumultu propagauit, vt cogeret cōtra eas Cōciliū Latranēse: nec tamē qui Philippo contra summum Pontificē & clerū totū fauebāt, Almarico seductori adherere voluerūt. Sic in maxima illa contentione inter Alex. 3. & Frid. Barbarossā V valdēs zizania sua seminarent. Sic deniq; quū eodē tēpore & propter Hussitas & vicleffī progeniē ac Lutheri proauos, & propter fædissimū Schisma circa Rom. Ecclesię Pontificatū, tribus vno tēpore se pro Pontificibus gerētibus, Generale illud Constantiense Conciliū cōuocaretur: nō est tamē aut propter tam graue scandalū, aut propter tātos seductores, ab Ecclesię Rom. vnitate discessum. Quā tādē putam^o aliā hui^o rei causam esse posse, quā quòd hodie quidē, quū Luther^o & sui seductores agere ceperūt, planē abundauit iniquitas, planē oīs refriguit charitas prors^o cōpleta est malitia? Maiorū autē nostrorum etate, etsi magna tū fuit hominū

*Platina lib
Innoc. 3.*

iniquitas, grauis temeritas contra Christi Vicarium, fæda adulatio Principum secularium, ingens insolentia priuatorum hominum: sic tamen erant illi ipsi in charitate (de qua modo diximus) radicati & fundari, vt à fide Maiorum, ab Ecclesia Dei, à Religione Catholica, nullo modo se abduci paterentur. Restat ergo, immanem, incredibilem, & maiorem quàm quæ verbis exprimi possit, hominum & populorum iniquitatem, morum ac vitæ turpitudinem hodie fuisse, qui hæreses istas tam facile admiserint, tam auidè amplexi fuerint, denique tantos progressus facere passi sint. Sequitur etiam, non minorem, imò maiorem illorum hominum seu impietatem, seu imprudentiam fore, qui etiam tantis aliorum periculis feliciter edocti, istis hæresibus vllum vel minimū aditum posthac patefieri patiētur. Sequitur deinde, vnicum & optimum cōtra has & omnes hæreses remedium esse, bene viuere, in charitate radicari, & fundari: super petram ædificare, non super arenam: ædificare quoque non lignū, scænum, & stipulas, sed aurum, argentum, & lapides pretiosos;

vt si

vt si tempestas etiam hâc forte transierit, si ventus nouæ doctrinæ etiam hoc in loco (quòd absit) insonuerit, tamen stet solida & inuicta domus nostra: nec circumferamur vt paleæ, sed in area Dominica, tanquam plena ac turgida grana, immoti persistamus.

An huiusmodi granis & frumentis Dominicis Ecclesiæ huius Belgicæ area repleatur, an potius palearum numerus excedat: an passim abundet iniquitas, refrigeret charitas: dominetur flagitia, exulet pietas: an populus, inquam, ipse in vera Ecclesiæ Dei. i. superiorum suorum & ministrorum Dei charitate radicatus & fundatus persistat, non est meum hoc loco discurre. Pastoribus illud & Ecclesiasticis declamandum, vnicuique etiam apud se ex publica rerum experientia expendendum relinquo. Verùm istud ausim intrepidè affirmare. Si florentissimum hoc Belgium in charitate radicatum & fundatum persistat, si scelera, flagitia, inobediëntia, reliquamque omnem impietatem dominari non sinat, fore vt prorsus immune ab hac hæresum contagione fælicissimè
1 3 persistat,

persistat, sicut hæcenus fæliciter persti-
 tit. Hoc si non facit, sed vel hominum
 aut ordinum aliquorum, vel status aut
 gentis alicuius odio atque inuidia transf-
 uersos se agi, & à charitate excidere se-
 se patiantur (nolim quidem malus omi-
 nator esse,) sed hoc sanè liberè dicam: il-
 lud facient, quod & his, & alijs hæresi-
 volent, claudere nequeant. Nam & o-
 dium, liuor, inuidia, mutua discordia o-
 bus ianuam aperiet, quam postea quum
 nes hèreses intromittit, & semel intromis-
 sa hæresis non tam facilè è finibus eijci-
 tur, quàm nondū admissa auertitur. Exē-
 plo & documento nobis esse possit ad v-
 trūque id quod iam postremò dixi, factū
 illud Bonifacij Comitum alioqui Catholici
 viri, qui propter priuatā similitatē contra
 Imperatorē Valentinianū Iuniorē, ab eo
 falsò in suspiciōnē vocatus, Vandalos &
 Alanos homines Arianos in Affricam in-
 duxit, qui pulsos, occisos & crudelissimum
 in modum maētatis Catholicis, Arianis-
 mum per totam Affricam erexerunt, ne-
 quicquam postea ipso reluctantante Bonifa-
 cio: Factū quoque Stiliconis, qui ob parē,
 sed dis-

Paulus Dia-
 conus lib.
 14. histo-
 riarum.

sed dissimulatâ similitudinem cum Honorio Imperatore, Gothos in Europâ inuexit, per quos Arianismus Italiâ infecit, Hispaniâ ad multos annos penitus perdidit: & ut vnû puerû purpura indueret, totius ferè humani generis sanguinem fudit, ait Paulus Diaconus, lib. 13. Historiarû. Doce re etiam hoc potest vicina Anglia, vbi Principis priuatum contra Rom. Pont. odium, turpe repudium approbare no- Henr. 8. lentem, primùm schisma, postea puti- dissimas omnis generis hæreses inuexit, quas Rex ipse licet omnia tentaret, a- uertere postea non potuit. Doceant idem postremò hîc in proximo foedæ Galliarum cædes ac strages, vbi propter similitudines priuatas duarum potentissi- marum familiarum, penè iam obtinu- nit Calvinismus, nec adhuc illa flam- ma extincta est. Facit enim certè om- nis iniquitas ad hæresim aditum. Sed o- dium, similitudo, inuidia, patentissimam illi sternit viam, allicit, inuitat, fouet. *Schisma enim* (ait Optatus) *sparsa coagulo pacis, dis- sipatis sensibus generatur, liuore nutritur, &* Lib. 1. cõtra Parmen. *emulatione & litibus roboratur.* Contra,

De bapt. lib.
3. cap. 16.
tract. 33. in
Ioan.

omnis bene acta vita egregium est contra omnes hæreses remedium. Caritas autē & mutuus proximi, maximè totius Ecclesię propter Deum amor, presentissimum est & validissimum cōtra huiusmodi malum amuletum. Quemadmodum enim *non habet Dei charitatem, qui Ecclesię non diligit unitatem* (vt grauius cōtra Donatistas sæpe scripsit Augustinus) sic illam qui labet, hanc necessariò diligit: diligendo obsequitur, obsequendo tenet, tenendo adhæret, nec vlla se ratione ab hac Domini sui Sponsa diuelli patietur. Sic hæresis auertitur: sic à populis & gentibus facile cauetur, ne vnquã præualeat, seductio; utcunque exurgant seductores. Sic hætenus ab hæresi hodierna immunes illi populi fuerunt, & adhuc sunt, quotquot ista adhuc tempestas non inuoluit. Sic etiam deinceps immunes semper erunt: alioqui cum cæteris similia passuri, aut etiam fortè grauiora; quò minus aliorum exemplis vndequaq; appositis cauere, & sapere noluerūt, si in hac quã dixi charitate radicati & fundati perpetuò persistere non velint.

Sunt quidem alia media quibus hæreses ar-

ses ar-

les arceantur, vt leges & edicta Principum, vigilantia Pastorum, frequens & in Scholis, & in Ecclesijs Doctrina. Sunt & aliæ causæ quæ hæresim fouent, vt Principum fauor, nouitatis studium, & ad credendum quibusuis vel credula simplicitas, vel improba temeritas. Sed & frustra illa media quæruntur, si flagitiosè viuitur, & parū illæ causæ nocebunt, si pietas adsit *in charitate radicata atque fundata*. Est ergo propagandæ heresis causa maxima, propria, perpetua, vita hominum flagitiosa. Est ad auertendam heresim remedium optimum, validissimum, vnicum, *sobriè, & iuste, & piè vivere in hoc seculo*. Video me longius Tit. 26 oratione prouectum esse quàm putabam, nec posse exhausta iam clepsydra de altera illa acquirèda felicitàte, id est, de officio pij & prudentis viri, qui inter medias hereses ià introgressas & dominatū obtinentes, instituitur, cōuersatur, viuit, hoc iā tēpore differere. Quare illa parte in aliud tēpus reiecta, cū in hūc nos locū aut hæc, aut similis occasio ad perorādum inuitabit, ad nostrum iam candidatum me conuerto.

D I X I.

I 5